

# Ријеч Пиве

Плужине, година II, број 3/4, јануар/фебруар 2017. Бесплатан примјерак

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

## ВРИЈЕМЕ ЈЕ да се од ЕПЦГ тражи накнада за претрпљену ШТЕТУ

СТРАНЕ 4-5



Ботаничар  
Вилотије Блечић  
Геније из  
Сељана

СТРАНЕ 14-16



Стасита  
Пивљанка  
задивила  
Европу

СТРАНЕ 18-19



## Пољопривредницима бесповратно 2,8 милиона еура

СТРАНЕ 8-9



## Кућа Аџића у новом руху

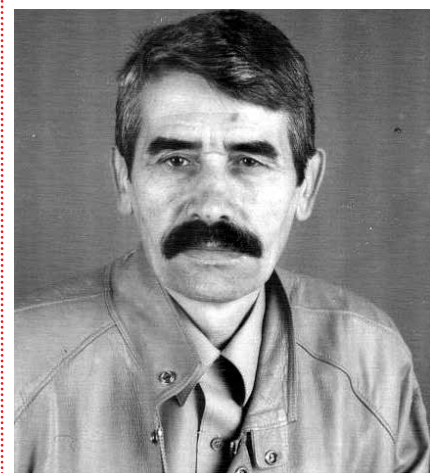
СТРАНА 11



## Дола

СТРАНЕ 6-7

## IN MEMORIAM



## Личност за уважавање и поштовање

СТРАНЕ 10-11

## УМЈЕСТО УВОДНИКА

# ЂЕЦА ПИВСКА И МАЗА ОД СКОРУПА

Како сам завољела Пиву, иако се нијесам у њој родила и зашто кад ме било ће на свијету питају одакле сам кажем: „Из Пиве“? Ђеца пивска су расута по свијету много више него људи из неких мјеста одакле се иначе масовно одлази. Многи су одлазили и нијесу се враћали. З почетку су повремено долазили да посјете старе родитеље, рођаке. Тад су са собом доводили и своју ђецу, а онда су престали долазити, почели нестајати, а ђеца се нијесу враћала. И тако су по свијету стасавала умна ђеца Пивљана, која први пут у завичај предака долазе због рафтинга или етно села. Успут виде и права села, која их именом подсјете на њихова презимена или из прича старијих знају да су то села њихових ђедова, очева... Мјеста су људи. Сурова је пивска зима, али су Пиву насељавали, па и зиме преживљавали и Илири. Била је она земља за живјети. Нијесу одатле лако раније одлазили. Сада кад се у Пиву највише долази због њене љепоте, која је толико сурово чаробна да су од ње Пивљани бјежали. Пива је најживља љети – као туристичка локација. Атрактивна, моћна и неиспитана. Њена села су исто тако лијепа, моћна, чудесна на мјестима ће свега има, ће „жива вода“ на сваком кораку извире и све успијева. Само је у њима људи све мање. Затворених врата све више.

Да, зашто сам завољела Пиву? Неписано правило моје породице је било да ђеца љета проводе у Пиви, нећеља дана на мору остатак у Пиви. Тад је још било сеоске ђеце у селу, па сам научила много од њих, што нијесам могла доље на асфалту – као на примјер да скупљам свице у тегле и правим сопствену лампу, да разликујем змије отровнице од оних што нијесу...

Или, да кад нестане струје постоји „лампа на гас“ и много тога, а највише од свега како мирише природа, истински и исконски. Волим Пиву и данас је знам уздуж и порпијеко. Наслушала сам се много прича о чувеним,

храбрим, паметним Пивљанима – огромној њеној историји страдања и стварања...

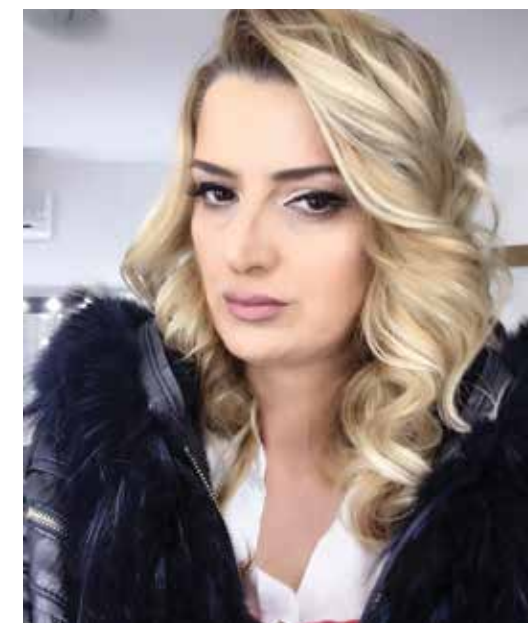
Волим је зато што је мој покојни отац отишао из Пиве за бољим животом, али толико је волио старе темеље куће под сламом, коју су неким чудом Њемци заобишли и не спалили је у Другом свјетском рату. Отац је на том истом мјесту направио кућу стамен камену до своје 40-те године живота, када до села Ораха ни пута није било. Прво је направио кућу тамо иако смо живјели овамо – да имамо ће да дођемо ће год да пођемо. Нажалост он није имао кад тамо ићи... јер тад је пошао са овог свијета, Пиве вазда жељан, и са задњом жељом да тамо почива.

И том жељом нас је за Пиву додатно везао. Била је то визија.

Живот ми је дао прилике да видим разне предјеле свијета, да пробам кавијар и шампањац и свакојака чуда, али кад мене дијете пивско пита шта највише волиш да једеш, ја кажем мазу од скорупа. Скоруп подразумијевам да је пивски. Воле сви ту мазу из ђетињства а кад је моји пријатељи пробају први пут заволе је таман као што су завољели Пиву на први поглед, на први удах оног ваздуха од ког мој пивски ДНК полуди и немам више никакве тегобе ни бриге на том мјесту. Али, има ли ко да нам пружи мазу као некад што су чиниле наше бабе и стрине, кад смо као ђеца долазили... Ни маза ни скорупа... Али ја идем у Пиву,

кући нашој али и код оних који су пошли из ње свијета виђели, дипломе велике стекли и њој се вратили, не као туристи но као становници. И та враћања, макар су то за сад појединачни ријетки случајеви, дају ми наду да ћемо у будућности у Пиви оставити неке „нове“ стећке, попут оних средњевјековних због којих страни свијет долази да их види и да ћемо брендирати мазу од скорупа. Да ће се ђеца пивска враћати својој Пиви. Јер мјесто само ако има људи живи.

(Ауторка је главни и одговорни уредник *Caffe Montenegro*, часописа за угоститељство и туризам)



Пише: Сања Голубовић

## ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о.

Главни и одговорни уредник:  
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:  
др Раденко Пејовић, др Ненад Вуковић, др Златко Булић  
Наташа Лучић, Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com



**И**ако је крајем 2014. године истекао уговор по коме је ЕПЦГ морала да испуни обавезе према Општини Плујине настале по основу изградње ХЕ „Пива“ то се још није догодило. Током прошле године Електропривреда није изводила никакве радове, тако да су велики капитални пројекти и даље на чекању. Електропривреда је била у обавези да на територији општине Плујине реализује пројекте вриједне око 12 милиона еура.

Владимир Јоковић, одборник из владајућег СНП-а, на последњој сједници Скупштине општине 23. фебруара казао је да локална управа од ЕПЦГ треба да тражи накнаду за претрпљену штету што обавезе нијесу реализоване на вријеме, као и да ће права накнада бити онда када Електропривреда општини буду плаћала проценат на сваки произведени киловат струје.

„Не можемо дозволити да се разговор са Електропривредом води у недоглед, већ морамо искористити сва правна средства да се уговор поштује до краја“, казао је Јоковић.

Зоран Благојевић (ДФ) сматра да је дошло вријеме да се поведе судски спор јер ако Електропривреда неће да поштује уговор онда ће ваљда под притиском суда извршити обавезе.

Миодраг Бакрач из СД-а је скренуо пажњу и на, како је казао, еколошку катастрофу Пивског језера у коме нема више аутохтоне пастрмке, а и бројност клена је знатно смањена, мрестилишти не ради, а ЕПЦГ иако има обавезу да језеро сваке године пориби са 280 хиљада млађи то, како је казао, не ради.

Информација о реализацији обавеза према ЕПЦГ усвојена је већином гласова. На сједници СО су усвојени предлози одлуке о ослобађању физичких лица на сеоском подручју од обавезе плаћања пореза на непокретности за 2017. годину, о асфалтирању дионице пута Брштано-вица-Бориковача у дужини од 3,7 километара, о санацији игралишта у насељу, уређењу прилаза стамбеним зградама, о реконструкцији дијела главног водовода у Улици „Лазара Сочице“ у дужини од 305 метара...

Скупштина општине

# ВРИЈЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ОД ЕПЦГ ТРАЖИ НАКНАДА ЗА ПРЕТРПЉЕНУ ШТЕТУ



Гласовима одборника владајуће Социјалистичке партије, Скупштина општине Плујине усвојила је предлог одлуке о кредитном

задужењу од 250 хиљада еура за финансирање изградње саобраћајнице и потпорног зида иза зграде Солидарно. Према ријечима Зорана

Благојевића, поменута позајмица је само резултат штетног уговора Општине и Црногорског фонда за солидарну изградњу јер локална

## Једногласно за позајмицу радницима

Одборници су једногласно усвојили предлог одлуке о позајмици радницама који су већ уговорили станове у згради Солидарно, али исте нијесу платили. Они ће од локалне управе моћи да добију позајмицу до десет хиљада еура, коју ће морати да врате за пет година по камати од 0,5 одсто. За ту сврху биће издвојено 150 хиљада еура.

управа свако мало улаже новац у поменути зграду која још увијек није добила употребну дозволу, а изграђена је са пет година кашњења. Подсјетио је да је локална управа за градњу поменуте зграде уступила грађевинско земљиште, ослободила их плаћања комуналија, као и подигла кредит од пола милиона еура тако да, како је казао, испада да је у зграду чија је вриједност 1,8 милиона еура, укључујући и ново кредитно задужење, уложила скоро пола новца.

„Против смо новог задужења јер се задужујемо да би финансирани нешто што није наша обавеза. За те паре могли смо сами направити зграду и не би ме чудило да на крају Општина скоро комплетну зграду исфинансира“, казао је Благојевић.

Мијушко Бајагић, председник Општине, негирао је тврдње Благо-

јевића, истичући да је Општина од 1,8 милиона, колико је коштала градња зграде, учествовала само са пола милиона, као и да је локална управа правила зграду да Влада не би купила 16 станова и дала их Општини.

„И да је локална управа учествовала само са пола милиона, што је скоро четвртина вриједности зграде, зашто онда вриједност стана није смањена за четвртину, већ за 16 одсто. Остављате нам сумњу гдје је та разлика“, казао је Благојевић.

Према ријечима председника Општине у вриједност квадрата стана инвеститор је урачунао и пратеће трошкове попут пројектовања за које су издвојили преко 100 хиљада еура, па су тако дошли до цијене од 630 еура, али је локална управа, учешћем од 500 хиљада исту успјела да смањи на 500 еура. **Ж.Ш.**





Пише:  
Раденко Дено  
Дамјановић

У својој дугој историји Пива је доживјела бројна страдања у разним временима и на разним мјестима али никада као за вријеме Пете непријатељске офанзиве и нигдје као у пивским Долима 07. јуна. 1943. године.

За свега двадесетак дана почиње на су безбројна звјерства над цивилним становништвом и бестијалним стријељањем, клањем и спаљивањем лишено живота скоро 1.300 недужних становника Пиве. Припадници злогласне Хитлерове 7 СС „Принц Еуген“ дивизије завиле су у црно цијелу пивску жупу, на себе и своје потомство навукли срамоту и проклетство, а тамну сјенку преко свијетлог имена великог аустријског војсковође принца Еугена Савојског, кога је и Његош овјеквјечео стиховима.

„Собијевски, војвода савојски садомише демону рогове“

Само у пивским Долима у једном дану убијено је 520 становника, међу којима 107-оро дјеце узраста до седам година. Иако овом највећем масовном злочину у Црној Гори званична историја није посветила дужну пажњу, историјске и друге околности погрома у Долима, углавном, су добро познате читаоцима „Ријечи Пиве“. Те околности нам, ипак, нијесу до краја откриле тајну „ради чега је све тако било“. А Дола су пуна тајни и скривеног, дубоког смисла, као ниједан други локалитет, као ниједна ријеч на извору Пиве. Ако нијесам достојан да напишем право, покушаћу написати прво слово ове „ријечи Пиве“ са најдубљим смислом.

Дола су друго име, пивски синоним за ријеч страдање. А шта има скривенији и дубљи смисао од страдања? Они који су се светошћу и подвижништвом удостојили да им милост Божија одшкрине врата небеских тајни, тврде да Бог једним



Слово о ријечи Пиве са најдубљим смислом

# ДОЛА



махом постиже стотину циљева. Некога казни, некога укори, некога провјери, некога опомене, некога поучи.... Човјеку или народу остаје да преиспитује себе и открива Божију вољу и поруку. Тако је и са нама Пивљанима кад је у питању (бе)смисао нашег страдања у Долима. Дали је Бог попустио страдање на нас кроз непријатеље наше, зато што нијесмо били милосрдни и помагали једни другима, него грабили једни од других, као што то радимо и данас? Или зато што смо дигли руку на ближњега, на брата свога, као Каин на Авеља? Или зато што смо у ослободилачким ратовима нашег и сусједних племена узимали мач правде у своје руке јаче него што је била воља Божија? Или зато што смо се погордили и подигли буну против Онога чије је „слово све из ништа сатворило“, као што рече владика Раде у својој последњој опоручи.

Бог је оставио само једног свједока у Долима – Милоша Гломазића.

Зашто баш њега?

Бјежећи од душманске ватре, Милош се, по сопственом признању, молио угоднику Божијем – заштитнику своје фамилије и понављао: „Помози ми свети Никола – путниче“. Наизглед обичан, једноставан, као и већина тадашњих пивских сељака, Милош је имао и једну врлину која је на њему сијала више него на било којем човјеку његовог времена. Радовао са свачијем успјеху и то у толикој мјери да је неријетко у одушевљењу скидао капу, славио и хвалио Бога... иако је зависти било и тада, као и сада, иако су људи зазирали од туђег успјеха и онда као и данас... Љубећи Бога и ближњега као самога себе, испунио је двије највише заповијести о којима висе Закон и пророци. Нека Бог да да и ми чинимо тако.

Дола су и пивски синоним за светилиште.

Налазе се у селу Рудиницама, али их нико не спомиње као рудиничка. За оријентацију обично се каже „код Миљковца“ јер су ближа центру сусједног села. Не помињу се ни као миљковачка, ни као буковачка, ни као сељанска. Зашто? Зато што су се Дола толико издигла изнад околних села, одвојила од земље и



примакла небу, да им чак и при својни епитет „пивска“ постаје све више тијесан. Под њиховим хладом има мјеста за све болне и невољне, који траже помоћ и утјеху. Као под Острогом, кога сви који вјерују у Бога доживљавају својим светилиштем и Светог Василија својим светителем. Тиме се у суштини исказује припадност светилишту, а не својина, која се над светилиштем наглашава само онима од којих се брани.

Дола су и пивски свједок Васкрсења. Деценијама су била запуштено страдалиште, гдје се послје неколико тужбалица и говорника, помен претварао у пјеванију и пијанку и страдање душа у оба свијета настављало.

А страдањем се, кажу, и вријеме продужава. Осамдесетих година прошлог вијека изграђен је Спомен парк, касније постављен Крст, па васкрсла ловћенска капела, урађен

звоник, конаци, почело служење помена, литругија...

Из наше перспективе споро из перспективе вјечности благовремено, Божија рука све јасније уређује мозаик светилишта и позива на заједничку молитву, на којој се снажно осјећа присуство наше пострадале браће и сестара. Мјесто страдања постаје мјесто ходочашћа. Доказ обнове и васкрсења, не само светилишта, него пивског и човјека уопште. Охрабрење праведнику да се не боји оних који „убијају тијело а душу не могу убити“. Опомена силнику да праведника убиством доводи у виши, неосвојиви положај у борби. Као што га опомињу и ријечи мисирског тајновидца и светитеља:

„... Ако имаш велику власт, не пријети никоме смрћу: знај, да по природи и ти си подложен смрти, и да свака душа скида као последњу хаљину са себе — тијело своје.“ (свети Антоније Велики)





Од 1. фебруара почео је рок за предају апликација на јавни позив за бесповратну подршку преради кроз пројекат ИПАРД лике 2.2. Пријем апликација трајаће током наредна два мјесеца, до 31. марта ове године.

Подсјећамо да је кроз ИПАРД лике 2.2 јавни позив произвођачима на располагању 2,8 милиона еура из ЕУ бесповратних фондова и дијелом из националног буџета. Прерађивачи, односно субјекти у пословању са храном, могу да инвестирају минимално 15.000 еура, а максимално 250.000 еура.

## ДОКУМЕНТАЦИЈА

Документа која су потребна за пријављивање на јавни позив могу се преузети са сајта Министарства пољопривреде и руралног развоја или у канцеларијама савјетодавних служби Министарства, као и општинских служби. За аплицирање, корисник је обавезан да достави потпуно испуњен Захтјев за одобравање пројекта, укључујући сву додатну документацију наведену у захтјеву (Анекс 1). Потребно је доставити и Бизнис план (Анекс 3), као и техничку документацију, у папирној и електронској форми.

Корисници који нијесу били у процесу категоризације објеката у пословању са храном, као и почетници из сектора аквакултуре и рибарства и кланице на пољопривредним газдинствима прије предаје захтјева за одобравање пројекта треба да поднесу захтјев за регистрацију објекта код Управе за безбједност хране, ветерину и фитосанитарне послове. Потребно је да ураде и предају технолошки план унапређења производње.

ционалних и ЕУ стандарда у области безбједности хране.

Инвестиције које се подржавају односе се на адаптацију/реконструкцију/изградњу објеката и других помоћних објеката за прераду, набавку и монтажу посебне опреме и механизације за производњу (прераду), затим набавку специјалних возила и механизације за сопствене потребе, на примјер, возила за превоз сировог млијека, укључујући мобилне резервоаре са пратећом опремом, специјализоване резервоаре/системе хлађења за камион са одговарајућом опремом.

Подржава се и набавка и монтажа система за производњу енергије из обновљивих извора за сопствену потрошњу, набавка специјалне опреме и механизације за паковање, етикетирање и складиштење готових производа, затим набавка намјенске опреме за чишћење, пречишћавање и остале услуге у објекту, као и набавка опреме за вентилацију објекта, водоснабдијевање (не укључујући бунаре), електро и канализациону мрежу, пречишћавање отпадних вода и спречавање загађења ваздуха и друге системе.

Подржава се и формирање такзваних унутрашњих приступних путева, у циљу по везивање погона у оквиру субјекта.



Почео је пријем захтјева за подршку кроз пројекат ИПАРД лике 2.2

# ПОЉОПРИВРЕДНИЦИМА бесповратно 2,8 милиона еура

Они који испуне услове позива и уговоре инвестицију добиће поврат средстава у износу од 50 одсто инвестиције.

Шансу да унаприједи своје пословање кроз овај позив имају правна лица и предузетници из сектора везаног за млијеко, рибарство и аквакултуру. Из сектора хране биљног поријекла и гљива корисници могу бити они који се баве прерадом и паковањем примарних пољопривредних производа: воћа,



поврћа, гљива, ароматичног и љековитог биља, маслиновог уља и других производа од маслина и вина. Подржавају се и кланице, а у том дијелу корисници могу бити физичка лица или привредна друштва, који се баве узгојем говеда, оваца, коза, товних пилаци и ћурића, и свиња. Циљ подршке кроз овај пројекат јесте јачање сектора производње хране у Црној Гори, кроз унапређење субјеката у пословању храном и достизање на





У Подгорици је 25. јануара 2017. годне послје краће болести преминуо наш пријатељ и друг Гојко Мићановић, професор српскохрватског језика, као ријетко ко уман, сталожен и постојан човјек.

Рођен на уздигнутој Пивској површи Горанску, које опасују литице Пивских кањона и Сињског горског бисера Ока, преточеног у језерске валове бистре Пиве, а гледају очи Планинице, Маглића и Волујака 40-те године прошлог вијека. Те висове и кањоне у сазвјезђу природне идиле, Гојко је стопама натопио, чувајући као чобанче стоку и ширећи своју радозналост тако сковане природе.

Пивска породица Душана Мићановића, преносила је на своје потомство традиционалне вриједности, у којој

и марљивост омогућили су му да са лакоћом завршава школе и да увијек буде истакнути и примјерни ђак. Послје петогодишњег учитељског школовања враћа се у Пиву и први радни однос заснива у селу Милошевићи, септембра 1961. године. Млади учитељ, брзо по казује своје педагошко знање и умијеће. Кроз методолошки рад покреће многа питања из области образовања и васпитања и са колегама унапређује наставу. Гојко, стално и стално проширује поље свог знања и образовања. Уписује ВПС - педагошку академију- групу српскохрватски језик и књижевност и завршава, а затим одмах ванредно наставља студије уз радне активности у Новом Саду.

По завршетку ЈНА враћа се у родну

шире. Са својим колегама, у овој школи оставио је печат изузетног педагошког рада и напретка у укупној организацији и пракси.

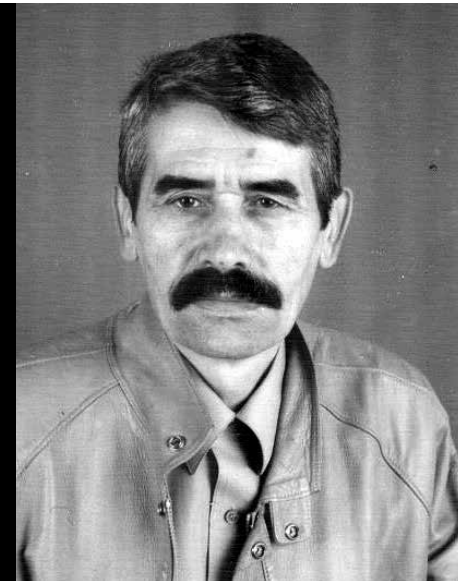
Био је вриједан и предузимљив, уважен од братственика и комшија, успјешан у струци, поуздан у стваралачком раду, а то га препоручује га за одговорне друштвене функције. Из педагошке праксе 1972. године одлази на дужност секретара Општинског комитета Плужина, гдје одстаје два мандата. То је вријеме када се прави једна од највећих брана у Европи и врши измјештање Пивског манастира на локацију села Сињац. Гојко је дао пуни допринос у реализацији свих радова који су додиривали његову физичку и менталну снагу. Био је приврженик Пиве и промотер свих

постизао мјерљиво високе резултате, племенитом душом и ријечју помагао своје пријатеље и колеге. Због ових својстава, Гојко ће остати у првом строју поштовања.

Нарочито ће се његови сарадници, другови, пријатељи и колеге сјећати његовог доприноса у Удружењу Пивљана у Подгорици. Од почетка оснивања друштва преко двије деценије, несебично се залагао за спровођење свих планских активности и њихову реализацију. Био је поборник писане ријечи о Пиви. Био је члан свих руководећих органа, Скупштине, Управног одбора, комисија и редакције. Цијелим својим понашањем и дјеловањем допринио је повећању угледа и очувању достојанства и промоцији културних добара Пиве и њених вриједности.

Гојко Душанов Мићановић (1940 – 2017)

## Личност за уважавање и поштовање



”

**ВРИЈЕМЕ МНОГЕ  
ТРАГОВЕ ИЗБРИШЕ,  
АЛИ ЧАСНО ЉУДСКО  
ТРАЈАЊЕ СЕ ПАМТИ  
И КАО ПРИМЈЕР  
ГЕНЕРАЦИЈАМА  
ПРЕНОСИ**

су његовани принципи поштења, одважности и храбрости као карактеристике, а идеје слободарства, патриотизма и заједништва, биле извор сталног надахнућа.

Самосазнао је Гојко да само упорност, поштен рад и знање могу бити гаранција успјеха и напретка, како његове Пиве тако и велике земље у цјелини. У сложеним условима животне борбе Горажданин Гојко и његови родитељи схватају да кретања у бољу будућност нема без школовања. Овај став ће му бити идеја водила кроз животна прегнућа и радне процесе.

Осмогодисњу школу завршава у завичају наставља школовање у тада популарној и траженој учитељској школи у Никшићу. Интелигенција

Пивугдје остаје преко двије деценије. Преузима дужност директора у осмогодишњој школи “Василије Пејовић” у Миљковцу гдје остаје два мандата.

Изразит педагошки радник, принципипијелног кова, благог савјета и прецизног реченичког израза, уважаван је и цијењен међу колегама.

Интелектуалац по својој физиономији, био је заљубљеник књиге и пјесничке ријечи. Нарочито је инсистирао на експериментално-огледној настави. Тада се оформљује кабинет за хемију, биологију и физику, са одговарајућим наставним средствима и настава се искључиво обавља експериментално, што је први пут на подручју просвјетно-педагошког завода Никшица и

њених вриједности. Обављао је дужност директора угоститељског предузећа и предсједника Општине у једногодишњем мандату. Сву своју енергију на свим одговорним задацима давао је без задршке за добро Пиве.

Остављајући печат педагошког и друштвено - политичког рада у Пиви и никад је не остављајући “на миру” 1984. године прошлог вијека прелази у ондашњи Титоград у Марксистички центар, и постаје уредник часописа Пракса, а затим у Државни архив, гдје остаје до пензионисања 2003. године.

Животопис је исписао уздигнутог чела, када се школовао и када је био у тешкоћама, и када је радним стваралаштвом себе доказивао и

За укупан свој рад, за савјесност, одговорност, упорност, истрајност, педагошку наклоност, доброту душе и племенитост, Гојко је оцјењиван највишим оцјенама и више пута похваљиван и награђиван. Посјеђовао је високу црту морала и снажну вертикалу свога братства. Са супругом Даром, колегом по струци имао је породични склад, разумијевање и уважавање. Вријеме многе трагове избрише, али часно људско трајање се памти и као примјер генерацијама преноси. Управо тако, овозе маљске дане је потрошио Гојко Мићановић, угледник у свом друштву и племену и личност за уважавање и поштовање.

Сахрањен је на његовом родном Горанску.

**Професор Ратко Б. Благојевић**

## Кућа Аџића у новом руху

Кућа славне породице Аџић у Плужинама биће прије главне љетње туристичке сезона спремна да прими прве госте. У њој ће како је казао насљедник Аџића Александар Јокановић бити пет опремљених апартмана.

- С обзиром на то да су у овој кући боравили и Краљ Никола и Јосип Броз Тито, два апартмана добиће имена по тим великанима. Трудио сам се да приликом реконструкције не нарушим основни изглед куће, а у њој ће бити и музеј са документима и предметима из заоставштине Аџића – казао је Јокановић. Сви апартмани имаће купатила, а ентеријер ће бити луксузно уређен природним материјалима.

У плану је и да магаза постане ресторан, као и да се настави уређење кампа око куче који ће добити низ нових садржаја.

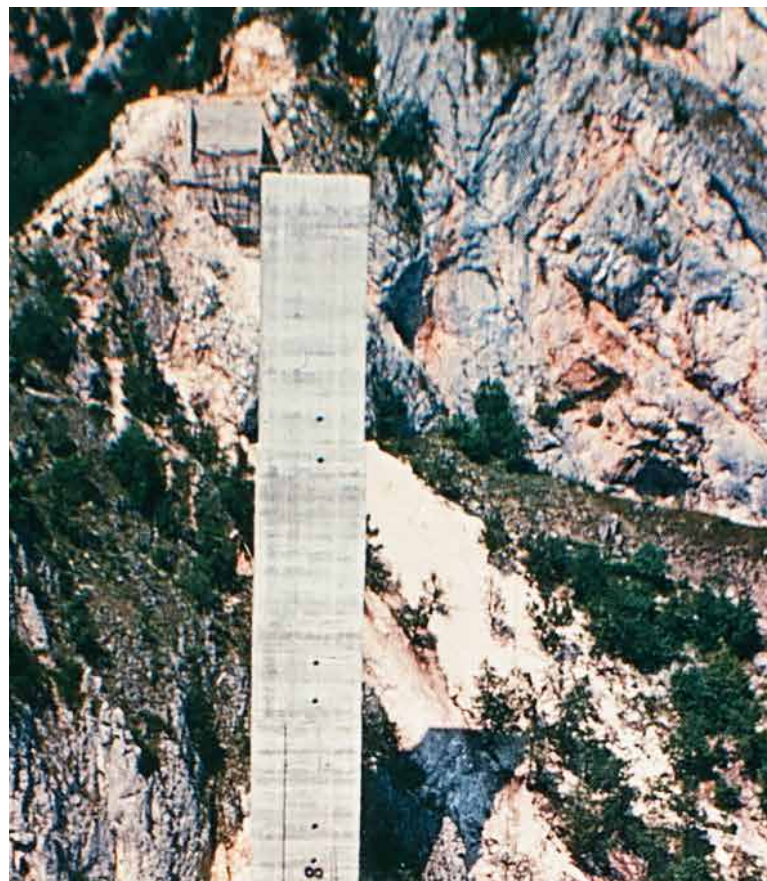
Јокановић сматра да ће завршетком реконструкције куће, Плужине и цијела Пива добити атрактиван туристички садржај.

- Многи гости у кампу су одушевљени нашом природом и враћају се Пиви. Сматрам да ће подизање квалитета понуде и услуга допринијети расту броја туриста – рекао је Јокановић,

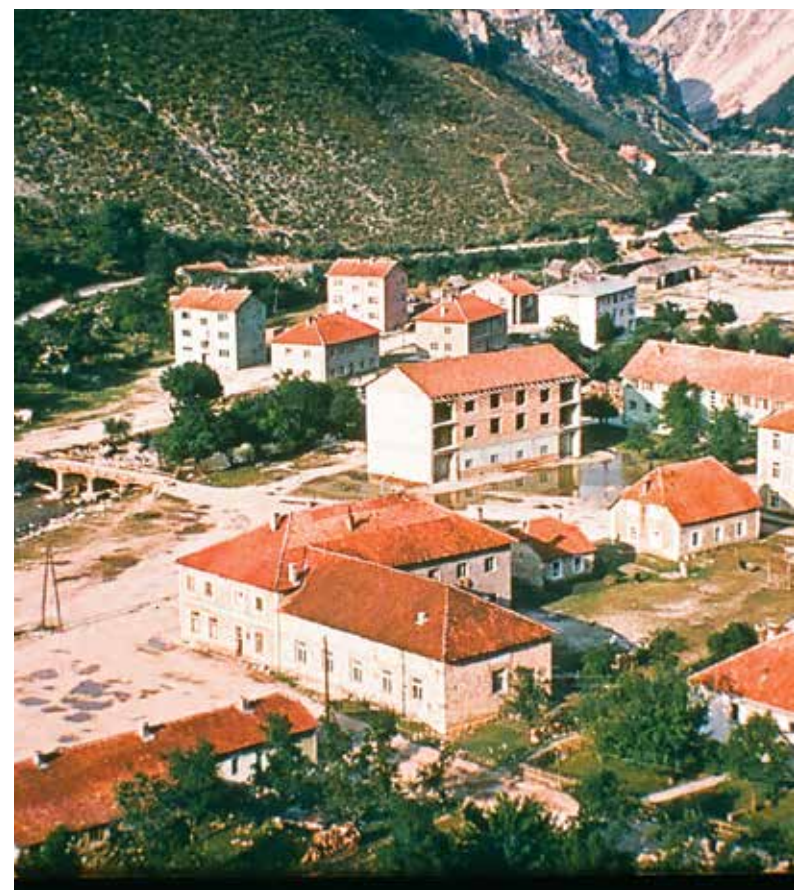
Кућа Аџића имаће централно гријање, јер власник рачуна на посјете и ван љетње сезоне.







# ВАРОШ КОЈУ ЈЕ УДАВИЛА БРАНА



Фотографије из заоставштине славног мајстора камере Милуна Тадића



**А**кадемик Вилотије Блечић, ботаничар, редовни професор Универзитета у Београду. Рођен је у селу Сељани у Пиви, општина Плујине, 17. јула 1911, а умро у Београду, 7. X 1981 године).

Вилотије Блечић представља свакако једног од најзначајнијих црногорских истраживача и научника XX вијека. Први је школовани и најзначајнији црногорски ботаничар који је славу црногорске науке пронио ван граница Црне Горе и бивше Југославије и чији је научно-истраживачки рад био значајан допринос развоју европске ботанике. Био је и један од аутора капиталног дјела « Flora Europaea » и аутор бројних научних и стручних радова, универзитетских уџбеника и др. прилога. Његов научно-истраживачки рад који је углавном везан за Црну Гору, Србију, Динариде и Балканско полуострво управо је везан за подручје кањона, клисура и долина црногорских ријека, националне паркове, црногорске планинске масиве и др. занимљиве просторе и представља незаобилазну научну граду за сва новија природњачка истраживања Црне Горе, а поготово њене богате и раскошне флоре и вегетације. Као један од првих црногорских академика и најактивнији члан Научног савјета Националног парка «Дурмитор» био је један од поборника за упис овог парка на Листу свјетске природне баштине и резервата биосфере УНЕСКО-а. Аутор је и прве фитоценолошке студије јо далеке 1958. године која је везана за слив ријеке Пиве и подручје Дурмитора, а касније и бројних студија и научних прилога који су се односили на остале црногорске националне паркове, а бројни су флористички прилози што самостално, што у коауторству који су везани и за потенцијалне објекте за заштиту у Црној Гори и шире. На подручју националних паркова Црне Горе Блечић је описао неколико нових биљних врста за науку, као и нижих систематских категорија, а свакако његов највећи допринос огледа се у опису и издвајању нових биљних заједница као и веома занимљивих

”

**НАЈВЕЋЕ БОТАНИЧКО ОТКРИЋЕ АКАДЕМИКА БЛЕЧИЋА ЈЕ ЕНДЕМОРЕЛИКТНА ВРСТА МАЛИЈЕВ ЈЕРЕМИЧАК (DAPHNEAE MALYANA) КОЈУ ПРОНАЛАЗИ У КАЊОНУ ПИВЕ И КОМАРНИЦЕ И 1953. ЈЕ ОПИСУЈЕ КАО НОВУ ВРСТУ ЗА НАУКУ**

**Ботаничар Вилотије Блечић**

## ГЕНИЈЕ из Сељана

и нових за науку других вегетацијских категорија. Велики је његов допринос и у активностима везаним за израду Програма уређења и др. просторнопланских докумената, као и проглашења националних паркова у Црној Гори. Преко двије деценије Блечић је био руководилац једног од капиталних пројеката у сфери природњачких истраживања у Црној Гори «Вегетацијска карта Југославије - дио за Црну Гору», као и других истраживачких пројеката који су се у великој мјери односили на истраживање националних паркова о чему говоре бројни објављени прилози, како самостално тако и у коауторству са својим сарадницима



и ученицима: Ернестом Мајером, Кирилом Мицевским, Феризом Краснићем, Радомиром Лакушићем, Вукићем Пулевићем, Будиславом Татићем, Ковиљком Томић Станковић, Братиславом Атанацковићем, Михаилом Вучковићем и др. Тешко је и до данас у Црној Гори и шире наћи научника који је дао већи допринос проучавању и популаризацији природе Црне Горе и њене флоре и вегетације од академика Блечића.

Вилотије Блечић је рођен 17. јула 1911. године у селу Сељани у Пиви у општини Плујине, као најмлађе и пето по реду мушко дијете, од оца Новице који је погинуо 1912. године као официр

Црногорске војске у бици код Пљеваља, и мајке Петруше рођене Жуловић. Основну школу и нижу гимназију похађао је у Горанском, Рудиницама, Гацку и Пљевљима. Матурирао је 1934. године и уписао се на Филозофски факултет Универзитета у Београду на групу Биологија. Студије је завршио 1940. године након одслужења војног рока. И као ученик показивао је велико интересовање за биологију, а та склоност је продубљена и осмишљена током студија а и касније приликом израде докторске дисертације везане за ботаничка истраживања подручја родне Пиве и горостасног Дурмитора. Важно је напоменути да је још као студент имао изузетно значајно ботаничко откриће, нове врсте за науку, једног за науку новог звончаца којег су његови учитељи познати ботаничари Черњавски и Сошка описали као *Edraianthus glisicii* у част познатог професора Глишића са Природно-Математичког факултета Универзитета у Београду.

”

**ПРВИ ЗНАЧАЈНИЈИ БОТАНИЧКИ ПРИЛОГ ПУБЛИКУЈЕ 1953. ГОДИНЕ, КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ФЛОРУ СЈЕВЕРНЕ ЦРНЕ ГОРЕ И НЕУМОРНО ДО КРАЈА СВОГА ЖИВОТА РАДИ НА ПРОУЧАВАЊУ, АФИРМАЦИЈИ БОТАНИЧКЕ И УОПШТЕ БИОЛОШКЕ НАУКЕ У ЦРНОЈ ГОРИ И ЈУГОСЛАВИЈИ**

Осим тога открио је и занимљиве кањонске популације рунолиста а имао је и контакт са познатим чешким ботаничаром Јозефом Рохленом, који је био до тада и свакако најпознатији истраживач флоре Црне Горе и аутор капиталног ботаничког дјела “*Conspectus florae montenegrinae*”, које је 1942. године када је изашло из штампе представљало једну од најбоље урађених регионалних флора на тлу Европе. Занимљива је њихова кореспонденција из тог времена која је оцртана великим пријатељством и узајамним поштовањем.

Након дипломирања прихватио је понуђено мјесто асистента, али рат је прекинуо те активности, мобилисан је и 1943. године вратио се у родну Пиву, као борац народноослободилачке војске.

Након завршетка рата постављен је за начелника за просвјету у Влади Црне Горе, да би се крајем 1945. године опет вратио на Универзитет у Београд.

Докторску дисертацију, која се односи на шумску вегетацију, и вегетацију стијена и точила долине ријеке Пиве, која је и данас непревазиђена у балканским и европским ботаничким оквирима, радио је под руководством пионира југословенске фитоценологије проф. Ива Хорвата и одбранио је 1955. године. Касније је изабран за доцента на предмету систематика виших биљака, а 1958. године преузима дужност шефа Катедре за ботанику и управника Ботаничког завода и баште Универзитета у Београду. 1970. године изабран је у звање редовног професора, а редовни је члан Црногорске академије наука и умјетности.

Први значајнији ботанички прилог публикује 1953. године, који се односи на флору Сјеверне Црне Горе и неуморно до краја свога живота ради на проучавању, афирмацији ботаничке и уопште биолошке науке у Црној Гори и Југославији, истовремено бавећи се и научним и просвјетно-педагошким радом. Заслужан је и за излажење Гласника Ботаничког завода и баште Универзитета у Београду, као и за оснивање Гласника Републичког завода за заштиту природе Црне Горе, као



најстарије еколошке институције у Црној Гори.

Блечићева научна преокупација била је ботаника, систематика биљака, биогеографија, историографија ботаничких истраживања, таксономија и може се рећи биологија и заштита природе и животне средине у најширем смислу ријечи.

Веома су интересантни и научно високо вриједновани његови радови из сфере проучавања шумске вегетације Црне Горе и Југославије, резултати проучавања терцијерно - реликтних шума и ријетких, угрожених ендемичних, заштићених и на други начин корисних и значајних биљних врста. Из тих области објавио је велики број научних прилога како самостално тако и у коауторству са водећим југословенским, балканским и европским ботаничарима.

Посебно је и овом приликом важно истаћи описивање једног броја биљних заједница нових за науку, као и неколико нових врста за науку које је прихватила савремена европска ботаничка наука и које имају карактер добрих врста и налазе се у најзначајнијим флористичким енциклопедијама као што је Флора Еуропа и др. Блечић је био члан бројних научних и стручних друштава у Црној Гори, Југославији и иностранству, руководилац бројних истраживачких програма, републичког, међурепубличког и савезног карактера. Са пуно елана помагао је у усавршавању бројних доктораната из домена ботанике и екологије, тако да данас и нема универзитетског центра у било којем дијелу бивше Југославије гдје нема професора који нијесу били његови студенти. Дао је велики допринос у заштити природе и заштити животне средине Црне Горе и Југославије, учествовао у изради Енциклопедије Југославије, а био је и веома активан и у друштвено-политичком животу све од почетка другог свјетског рата па до смрти 7. октобра 1981. године.

Највеће ботаничко откриће академика Блечића је ендемореликтна врста Малијев јеремичак (*Daphneae malyana*) коју проналази у кањону Пиве и Комарнице и 1953. је описује као нову врсту за науку.

академик Златко Булић, дипл. биолог

## Daphneae malyana Blečić (Малијев јеремичак)

На пољу ситематике и таксономије виших биљака Блечић је заједно са проф. Мајером из Љубљане урадио ревизију неколико интересантних родова и агрегата у оквиру којих је описао нове таксоне као што су: *Edraianthus wettsteinii* Хал. субсп. *lovencicus* Mayer & Блечић, *Amphoricarpus autariatus* Блечић & Мајер субсп. *autariatus* и субсп. *bertisceus* Блечић & Мајер, *Lonicera formanekiana* Хал. субсп. *hectaderma* Blečić & Мајер. Осим ових радова Блечић је сам или у коауторству дао критички осврт на таксон *Glechoma serbica* утврдивши да се ради о хибриду између *G. hirsuta* и *G. hederacea*, као и на врсту *Helleborus cyclophyllus* оспоравајући њено распрострањење у Југославији, затим и на род *Amelanchier*, односно хоролошки однос између *A. cretica* и *A. ovalis* у флори Југославије.

Оно што је посебно красило овога великог човјека, и што и овом приликом желим истаћи, јесте једно изузетно широко образовање, поштење, неизмјерна људскост, скромност, озбиљност у раду, педантност, истанчан однос за колегијалност, неизмјерна љубав према природи, а посебно према свом завичају Пиви, Дурмитору и Црној Гори, о чему најбоље могу говорити његови резултати, научна открића, његове колеге и студенти, његови пријатељи и његови Црногорци.



Пише: Љиљана Вуковић

# ДУРМИТОР

Горостасан, понекад суров, некада неодољив, заштитнички стоји и чека... Дуго сам одољевала да кренем, да га спознам и осјетим снагу, да примим нешто од његове љепоте. Одвраћало ме је много тога неважног, спречавало да му приђем, да га чешће походим, да га приволим да ме понекад пригрли у своје скуте.

И кренула сам његовим стазама. Не знам чему сам прије хтјела стићи, извору, камену, клечи или бору, виђети сурог орла и дивокозу. Прићи му у свитање, затећи сунце тик иза његових сурих плећа, доживјети у срцу и души његове необичне звуке. Прсти су ми сами кретали ка небесима и мислим, могу их дохватити, јер их његове „Небеске сое“ подупиру. Одсјај гора, чаробних језера, кањона, раскош цвјетних ливада прошаран мноштвом ендемских врста оставља без даха, опија, а он опомиње да га ништа није и не може промијенити, ни људи ни вријеме. Посебни, мелодични звуци дивљине се смјењују, као да желе својом музиком да испричају све о њему и о његовим људима. Чини ми се да ми шапућу, да су слични, брину они о њему као и он за њих, штите се узајамно кад затреба. А по њему они граде своје домове, подижу потомство, стреме високо и успијевају... Смјењују се мећаве, облаци и сунце, дани и ноћи, јутра и већери и све то оставља трага на мени, заувјек ме осваја, и осјећам да припадам ту дубоко и трајно.

А име његово је романског поријекла, изведено од латинске ријечи „дормиториум“, или италијанске ријечи „дормиторио“ или ДОРМИРЕ – спавати. Римски

легионари су, наводно пролазећу тим пређелом, питали „да ли планина спава?“ По некима име потиче од келтског „дру-ми-тор“, што значи „вода са планине“. Прашума смрче и јеле у сливу Милинског потока, комплекс црног бора у кањону Таре, Црно језеро окружено шумом, кањон Сушице и долина Шкрчких језера, Барно и Забојско језеро, кањонска долина ријеке Таре и још много тога је његово богатство огромне вриједности. Тара му је уписана 1977.г. у еколошки резерват биосфере свијета у оквиру пројекта „Биосфера и човјек“, чиме је стекла заштиту међународно усвојеном декларацијом, а 1980.г. Национални парк Дурмитор је проглашен за свјетско природно добро и уписан у регистар свјетске културне природне баштине које се води при УНЕСКО-у.

Тако су на овом малом простору његови оштри, вертикално засјечени, неки јарко обојени, неки седлени, обли, увијени, усамљени, тектонским ђеловањем створени врхови, масивне куполе, плећа, стране испресијецане пругама формирали невјероватно лијеп, планински свијет занимљивих облика. Ледена пећина је незаобилазна, препуна сталактита и сталагмита јер природа није жалила када је стварала ове украсе. Боботов кук је његов највиши врх - 2.523м, слиједе Безимени врх - 2.487м, Минин богаз - 2.387м, Међед - 2.287 м, Савин кук - 2.313м, Шљеме - 2.455м, Планиница - 2.330 м, Црвена греда - 2.175 м, Пруташ 2.393 м.

Моћан и величанствен, а кажу да је некада био и одмаралиште богова, Дурмитор - моја планина, чека ме упорно и ја га повремено обилазим и волим безгранично.



Љепотица Петруша Ушћумлић прије 110 година представљала Црну Гору у Лондону

# Стасита Пивљанка задивила Европу



Петруша - Петрија Ушћумлић (1891 - 1918), прва мис Црне Горе

Када је књазу Николи 1907. године стигао телеграм из Лондона, да на смотри љепоте свих европских држава упути најљепше представнике Црне Горе, у први мах хтио је да упути неку од својих кћери. Убрзо је ипак измијенио своју првобитну намјеру, из разлога да му не замјере Црногорци или не дај Боже сами Европејци. Одмах је сазвао сердаре, војводе и све племенске капетане да пронађу двоје најгледних чељади, који би стасом и љепотом достојно представљали Црну Гору на вашару љепоте у Лондону. Шири избор убрзо се свео на пивску љепотицу из села Горњи Унач, „вилу“ Петрију, кћерку Стевана и Јоване Ушћумлић и стаситог момка Машана Гашовог Ђупића из голијског села Пресека. Они су према тадашњем поимању љепоте били најљпши црногорски пар. Петруша је имала бујну косу, витак стас и правилне црта лица. Машан био кршан и стасит момак. Обоје су морали имати отмено држање, док је голијско момче, према тадашњим условима морало имати и официрски ход.

Прије поласка за Лондон на Цетињу се у марту 1907. године окупила велика маса знатижељника, који се нијесу одвајали од Локанде, гдје су били смјештени представници Црне Горе. Књаз је изузетно био задовољан избором и наредио да се путницима на Сајам љепоте у Лондону сашије најбоља народна ношња. Велика маса народа, књажева свита и перјаници испратили су за Котор црногорске представнике и њихову пратњу, министра Јована Пламенца и Виду Мемедовић, учитељицу радничке школе. Испраћајући црногорску делегацију књаз Никола упозорио је пратиоце:

Пазите их као своје. «Оћу да дођу какви су и пошли, е би у противном Црногорци рекли да сам их све прода. За све трошкове не брините, ја ћу то да намирим – рекао је пријетећим гласом књаз Никола.

Петрушина мајка Јована, рођена Гезовић из никшићке Праге и поред тога што је била поносна на своју кћерку, није могла прихвати да шеснаестогодишња дјевојка оде сама у Englesku. О овом догађају угледни никшићки новинар Владо Мићуновић је у „Илустрованој политици“ 1966. године записао сјећање Савете Перовић, сестре Петрије Ушћумлић:

„Кад је краљ упутио поруку мојој мајци да спрема Петрију на пут у Englesku, она се обратила чувеном јунаку и блиском пријатељу наше куће војводи Лазару Сочици, јер је то у много чему одударало од тадашњих црногорских патријархалних погледа. То је било нечувено да девојка сама иде у бели свет... Сазнавши да је то краљева жеља, војвода Сочица је саветовао Петријиној мајци да послуша, па се Петрија поштанском запрегом одвезла на Цетиње...“ Како

Ријеч Пиве



Петрушина сестра Савета и кћерка Наталија на Страдуну у Дубровнику тридесет година прошлог вијека



Ријеч Пиве

наводи Владо Мићуновић, прву мис Црне Горе без ленте и њеног „пратиоца“ Машана Ђупића књаз Никола и књегиња Милена на далеки пут су опремили поштанском запрегом до Котора, а одатле бродом, који је за младе горштаке већ био непознат свијет. Када су, са представницима европских земаља, стасити Машан и Петруша у раскошној црногорској ношњи дефиловали су лондонским тргом. Посматрачи „великог вашара љепоте“ поздрављали су громогласним аплаузом.

- Иако је романтична Петрија, заиста, била изузетно лепа, јасно је да она на лондонском „вашару лепоте“ није имала много изгледа да победи у јакој конкуренцији осталих девојака, чија је лепота била ближа енглеском и европском укусу. Но, ипак је постигла успех: аплаудирали су јој хладни Englezi са жаром јужњака. Зна се и то да је један енглески лорд затражио Петријину руку, али га је одлучно одбила... По повратку на Цетиње, књаз је упитао: „Зашто се, Петрија, нијеси удала у Лондону, кад су те тражили онакви великани?“ - Ваше величанство – одговорила је мало увређена лепотица – Ви ме нијесте тамо послали да се удајем, него да пред свијетом представљам љепоту Црногорке! – писало је, између осталог, у „Илустрованој политици“ 26. јула 1966.

По повратку из Лондона, Петруша се вратила са пуно поклона од злата и сребра, а књаз Никола и књегиња Милена даривали су је новцем, златом и новом црногорском ношњом у којој је и била упућена у Лондон. 1910. године Петруша се удала за Румуна, доктора ветеринарства Ђорђа Стефанелија. Уочи Балканског рата добили су кћерку Наталију. Нажалост њихова срећа трајале је кратко. Петруша је 1918. године, двије године након удаје умрла од шпанске грознице, у 27. години живота. Неколико година касније умро је и њен супруг Ђорђе Стефанели. Кћерку Наталију, по дизала је њена тетка Савета, све до њене удаје у братство Никовић.

Петруша или Петрија, како су је звали од милоште, имала је двије сестре, Савету и Милицу и брата Јеврема, чувеног гуслара који је такође умро млад и од кога су остале само четири сачуване пјесме.

И њен пратилац на вашару љепоте у Лондону Машан Ђупић такође није имао среће у животу. Он се 1916. године, за вријеме Аустро-Угарске окупације са браћом одметнуо у комите. Није прошло много времена Аустријанци су га ухапсили и одвели у злогласни затвор Под Бедемом, који се налазио у подруму Пиваре „Требјеса“, гдје тешко мучен. Не дуго после хапшења умро је, од батина мучења и глади. Није се женио, тако да од његове чувене љепоте и стаса није остало потомства.

Р.Т.



# ПИВСКИ МАНАСТИР

Послије 13 година селидбе 26. септембра 1982. године директор Хидроелектране Пива Радован Бошњак предао је кључеве Манастира Пива митрополиту Црногорско-приморском Данилу Дајковићу.

Чудо пророка Јанићија се десило, вјековима раније је рекао „Манастир ће бјежати од воде у брдо и убјежаће“. Манастир Пива кроз подухват свјетских размјера захваљујући тадашњим југословенским стручњацима премјештен је око три километра изнад првобитне локације и поново рођен у првобитном изгледу. Селидба је трајала 13 година колико и изградња (од 1573-1586. године).

## (2) Изградња монументалне цркве

**П**ивски манастир саграђен је убрзо пошто је 1557. патријарх Макарије Соколовић обновио Пећку патријаршију уз помоћ свог рођака (брата од стрица), великог везира Мехмеда Соколовића.

Претходила му је 1571. године градња чувеног моста на Дрини, код Вишеграда, којом је везир исказао своју наклоност према постојбини. Мехмед паша Соколовић, мудри и велики турски државник био је и заштитник Дубровника, заслужан за зближавање Турске са Дубровником, којем је обезбиједио повластице у трговини широм турских земаља. Послије његове смрти сепаратистичка струјања под ривају османлијски поредак и слабе турску државу, а живот поробљених народа у њој постаје још тежи, бременим свакојаким наметима.

Само у повољним приликама за вријеме овог великог везира хришћанског поријекла и у једној готи во слободној области каква је била пивско-дробњачка, могла се у доба општег балканског робовања под Турцима, уз родољубиво залагање ктитора и братства, подићи и фрескама украсити тако монументална тробродна црква каква је

Саватијева грађевина у манастиру Пиви.

Патријарх Саватије, синовац патријарха Макарија, намјеравао је да сједиште патријаршије, због безбједности, пренесе из Пећи у скровитију Пиву. Стога је тако свесрдно и журно опремао своју задужбину, али га је у остварењу ове замисли претекла смрт.

У другој половини 16. вијека једна грана братства Соколовића, чији потурчени чланови заузимају положаје високих државних функционера, управља турским царством, док друга стоји на челу Српске цркве



и обнављајући је, под утицајем Васељенске и Грчке цркве, ствара њену теократску организацију.

Пећки патријарси Макарије, Антим, Герасим и Саватије Соколовићи, тих година, док њихови сродници Мехмед - паша, Ферхад-паша и Мустафа-паша Соколовићи уживају велики углед и високе положаје у турском царству, изграђују макаријевску црквену организацију на темељу повластица добијених од турских султана.

Ове повластице биле су сличне онима које су дате Цариградској патријаршији и Охридској архие-

пископији, а заснивају се на повластицама које је Мехмед ИИ Освајач дао Васељенској патријаршији после освајања Цариграда 1453. године и њеном првом патријарху Генадију Схоларису. Унутар Отоманске империје, феудалне и теократске по уређењу у којој су се народи дијелили по вјери, црква је била призната самоуправа. То је помогло Српској православној цркви да одигра важну улогу у окупљању потлаченог народа под турском влашћу и да, у временима тешким за живот, омогући даљи развој просвјете и умјетности.

Пошто унутар Турске империје

нису признавали етничко-политичке границе, створени су услови за широку размјену и укрштање византијских и источњачких културних традиција, из чега је на Балкану настала својеврсна турско-византијска цивилизација у периоду од 15. до 19. вијека. Султанова влада је прихватила неку врсту изузећа за велики број манастира, који су зависили директно од ауторитета патријарха и толерисала постојање више других мање важних манастира, изгубљених у беспућу балканских планина. У зидинама ових манастира могле су се оснивати и украшавати цркве.





## Потчињени, али и слободни

Прилике у планинским крајевима биле су посебне, што су и сами Турци били принуђени да уважавају, ту су становништву давали тзв. влашке повластице, што се у пракси особито показало у Црној Гори, о чему има много свједочанстава. Једно од њих, које можда најбоље приказује стање ствари јесте писмо мисионара Леонардија из Котора, од априла 1638. године, у коме каже „да је Црна Гора уистину потчињена Турцима, али је, уствари, слободна, као и Клименти и други горштаци јер тамо Турци ретко долазе...“ Исто тако, једним ферманом одређено је да Турчин на пространој територији Пиве не може имати непокретан посед. У доба Турака област Пиве припадала је Херцеговачком санџаку, којим су једно вријеме управљали рођаци Мехмед-паше, његов син Курд-бег Соколовић и шурак Синан-бег. Од својих племенских власти Пива је имала војводу и кнезове, који су били бирани и потчињени санџак-бегу.

Давањем извјесних привилегија народу новоосвојених области, Мехмед-паша Соколовић жели да обезбиједи мир у њима, како би турска држава могла ићи у нова освајања. Стога и жеља за добрим односима са православном црквом.



## СЈЕТА

Добијао си изгубљене битке  
Визијом и снагом горштака  
Гледао сам твоје прсте витке  
Како се плаве без побратка.

Гледам и не знам у шта зурим  
Туга ме ломи и само ћутим  
Немоћан према питањима штурим  
Усахле очи над лицем жутим.

Судба је ово ПОНОС-ДРУЖЕ  
Памтим те радо са сјетном тугом  
О теби часне приче круже  
И покров у мом сјећању дугом.

Недалеко од манастирских врата  
Са душом у заслуженом рају  
У загрљају оца и брата  
Мирно почиваш у завичају.

*Будо Новосел*

## УСНУЛИ СОКО

У порти храма  
на сунчаној страни Сињца  
обронку Леденице  
далеко од хајкача и врана  
што су се за њим јатиле  
и злбом храниле  
као стјенице  
што су му под перјем даниле  
а ноћу сисале крв  
спуштених крила на мјесту старом  
с погледом на успомене  
Успеније и Пивско око  
почива  
сур и постојан као планина  
као Херцегов град над Таром  
уснули Сиви соко.

*Раденко Дено Дамјановић*



У овом броју објављујемо пјесме које су пријатељи посветили Раденку Лују Лучићу (1957-2014) нашем познатом привреднику и хуманисти којег се сви који су га знали сјећају са сјетом и поносом





e-mail: [rijec.pive@gmail.com](mailto:rijec.pive@gmail.com)